

Jumalateenistus Nõos T, 26.12.23 kell 11.00, II jõulupüha

Lektsioonid: Ap 6:8,11–15; 7:51–60; Mt 23:34–39

Jutlus: Jr 15:15–20

Laulud: 37A (1–5); 24 (1–5, 6); 28 (1–4); 33 (1–8)

„Sina tead seda. Issand, pea mind meeles ja kanna hoolt minu eest, tasu kätte minu eest mu tagakiusajaile! Oma suures kannatlikkuses ära võta mind ära, mõtle, et ma sinu pärast kannan teotust! Kui leidis su sõnu, siis ma neelasin neid ja su sõna oli mulle lustiks ja südamerõõmuks, sest mulle on pandud sinu nimi, Issand, vägede Jumal. Ei ole ma istunud naerjate killas ega ole ma ilutsenud; sinu käe pärast olen ma istunud üksinda, sest sa oled mu täitnud oma sajatusega. Mispärast on mu valu nii püsiv ja mu haav ravimatu? See ei taha paraneda. Oh häda! Sa oled mulle nagu kahanev oja, nagu vesi, mis ei jää püsima.” Selle peale ütleb Issand nõnda: „Kui sa pöördud, siis ma lasen sind jälle seista mu palge ees. Ja kui sa lahutad väärtusliku tühisest, siis sa oled otsekui minu suu. Nemad pöörduvad siis sinu poole, aga sina ei pöördu nende poole. Ja mina teen sind kindlaks vaskmüüriks selle rahva vastu; kui nad võitlevad sinu vastu, siis nad ei võida sind, sest mina olen sinuga, et sind aidata ja päästa, ütleb Issand.“

Meie kirikukalendri järgi tähistatakse täna esimärter Stefanose päeva. Kuulsime tema lugu pikema lõiguna altariist.

Kuid Piibel vahendab meile ainult Stefanose töö välist külge: tema kuulutust ja selle tagajärge. Me ei saa teada tema siseheitlustest, ehkki temagi oli ainult inimene, kellele Issand oli andnud raske ülesande.

Tänane jutlusealune kirjakoht jutustab meile aga suure VT prohveti Jeremija siseheitlustest. Ja me võime seeläbi kujutleda, mida võisid sisemiselt läbi elada Stefanos ning võib-olla ka teised prohvetid ja apostlid, keda nende eluajal kiusati või lausa surmati.

Kui Stefanos langes Kristuse järgijana oma kaasaegsete juutide viha alla, siis prohvet Jeremija oli korraga konfliktis nii poliitiliste jõudude kui ka religioosse ladvikuga. Jeremija tegutses u aastail 626–587 eKr Juuda kuningriigis ja selle aja jooksul valitses viis kuningat.

Meie tänane kirjakoht pärineb arvatavasti kuningas Joojakimi perioodist, mis algas alates 608. aastast eKr. Jeremija kritiseerib oma raamatus teravalt kuninga despootlikkust. Nt Jr 22:13 ütleb ta: „Häda sellele, kes ehitab oma koja ebaõiglusega ja oma ülakambrid ülekohtuga.“

Jeremija kritiseerib samal ajal ka preestreid, kes vilistavad ligimesearmastusele ja käituvad ebamoraalselt, lootes seejuures templi peale, kus elab Jumal. Ta ütleb seepeale Issanda sõna Jr 7:14: „...siis ma talitan kojaga, millele on pandud minu nimi, mille peale te loodate, ja paigaga, mille ma olen andnud teile ja teie vanemaile, nõnda nagu ma talitasin Siiloga.“ (Siilo tempel oli nimelt u 500 aastat enne seda juba hävitatud.) Nõnda satub Jeremija vastuollu ka preestritega.

Nende vastuolude all sisemiselt kannatavana ütleb Jeremija Jr 15:10: „Häda mulle, ema, et sa sünnitasid minu, riiaka ja tülika mehe kogu maale! Ei ole ma võlausaldaja ega võlgnik, ometi sajatavad mind kõik.“ Ja jätkab meie jutlusealuses kirjakohas: „Sina tead seda. Issand, pea mind meeles ja kanna hoolt minu eest, tasu kätte minu eest mu tagakiusajaile!“

Aga Jeremija on kogenud, et tema kannatused ei taandu. Mitte midagi sellest, mida ta Issanda sõnana oma kaasaegseile kuulutab, ei meeldi neile ja teda kiusatakse ägedalt kogu aeg.

Siinkohal tuleb meelde veel üks UT apostel, nimelt Paulus. Ka tema kirjadest võime lugeda tema siseheitlustest oma Jumalalt saadud ülesande täitmisel. Näiteks on ta hädas mingi haigusega. 2Kr 12:7j kirjutab Paulus: „Seepärast, et ma ei läheks kõrgiks, on mulle liha sisse antud vai, saatana ingel, mind rusikatega peksma, et ma ei läheks kõrgiks. Ma olen selle pärast kolm korda Issandat palunud, et see minust lahkuks.“

Teisal jälle on Paulust arvatavasti süüdistatud selles, et ta võtab endale apostliametiga pidamise eest mingit meelega. 1Kr 9. peatükis kurdab Paulus seepeale, et tal pole mingit võimalust oma evangeeliumikuulutaja tööd pooleli jätta ja tal on ükskõik, kas ta saab selle eest mingit tasu või mitte: „Sest kui ma evangeeliumi kuulutan, ei saa ma sellega kiidelda, kuna see kohustus on pandud

mu peale, ja häda mulle, kui ma evangeeliumi ei kuuluta!“

Tulles tagasi prohvet Jeremija juurde, näeme, et temas tekib aeg-ajalt inimlik trots Jumala kutsumise vastu. Tuntum koht, kust sellist nurinat võib leida, on vist Jr 20:7: „Sa valmistasid mulle pettumuse, Issand, ja ma olen pettunud.“ Kuid see ilmneb ka meie jutlusealuses kirjakohas: „Mispärast on mu valu nii püsiv ja mu haav ravimatu? See ei taha paraneda. Oh häda! Sa oled mulle nagu kahanev oja, nagu vesi, mis ei jää püsima.“

Küllap on sarnaseid tundeid tundnud kõik tõelised prohvetid ja apostlid, keda Jumal on saatnud inimestele oma tahet edastama. Nad ei leia tavaliselt mõistmist ja see katsumus viib neid inimlike kannatuste piiri peale.

Ent Piiblis kirjeldatakse ka vastupidiseid juhtumeid. Nt prohvet Joonas, kes algul tõrkus Jumala käsku täitmast, ent, olles kolm ööpäeva kala kõhus olnud ja elusana kaldale sülitatud, mõistab, et ta ei saa Jumala käsku eirata ning asub Niinevele tema patuse eluviisi pärast hukatust kuulutama. Ent kui ta näeb, et Niineve kuningas võtabki Issanda sõna kuulda ja parandab meelt, siis ta pettub, kuna loeb oma isiklikud kannatused seetõttu mõttetuks.

Kuid Jumal manitseb Joonat selliste mõtete pärast. Mäletame lugu kiikajonipuuga, mille Issand laseb Joonale ühe ööga päiksevarjuks kasvada ja selle siis ühe ööga ka hävitab. Ja kui Joonas päiksevarju kadumise üle nuriseb, siis ütleb Issand: „Sina tahaksid armu anda kiikajonipuule, mille kallal sa ei ole näinud vaeva ja mida sa ei ole kasvatanud, mis ühe ööga sündis ja ühe ööga hukkus, aga mina ei peaks armu andma Niinevele, sellele suurele linnale...“

Nii mõistavad prohvetid ja apostlid peagi, et nende nurisemine Jumala vastu ei too mingit tulu. Ka Jeremija jõuab ikka ja jälle järeldusele, et Jumalaga n-ö protsessimine on mõttetu: Jumal võidab niikuinii. Ainus võimalus on tema tahte alluda ja teha mida ta ütleb.

Meie kirjakohas peegeldab seda mõtet järgmine lõik: „Selle peale ütleb Issand nõnda: „Kui sa pöördud, siis ma lasen sind jälle seista mu palge ees. Ja kui sa lahutad väärtusliku tühisest, siis sa oled otsekui minu suu.“ Niisiis peab prohvet pöörduma oma inimlikust jonnist ja trotsist ning mõistma, mis on elus oluline ja mis ebaoluline. Kui see juhtub, siis võib prohvet teha oma tööd õigesti ja Jumalale meelepäraselt: „Ja mina teen sind kindlaks vaskmüüriks selle rahva vastu; kui nad võitlevad sinu vastu, siis nad ei võida sind, sest mina olen sinuga, et sind aidata ja päästa, ütleb Issand.“

Meie kirjakohas ütleb Issand Jeremijale: „Nemad pöörduvad siis sinu poole, aga sina ei pöördu nende poole.“ See võib tähendada seda, et prohveti (ja apostli) sõna, mis on esitatud kooskõlas Jumala tahtega, ei jää kunagi tähelepanuta. Inimesed leiavad selle varem või hiljem niikuinii üles. Js 55:11 ütleb ju Issand „...nõnda on ka minu sõnaga, mis lähtub mu suust: see ei tule tagasi mu juurde tühjalt, vaid teeb, mis on mu meele järgi, ja saadab korda, milleks ma selle läkitasin.“

Seepärast toodi Suurkohtu ette Jeesus, kuna polnud võimalik, et tema Jumala riigist lausunud sõnad ei täidaks oma eesmärki. Ja seepärast toodi Suurkohtu ette ka Stefanos, kelle kohta kaevati Ap 6:11: „Me oleme kuulnud teda rääkivat teotussõnu Moosese ja Jumala vastu.“ Ehkki tegelikult kõneles Stefanos, nagu ka Jeesus, justnimelt Jumala poolt. Stefanos sai niimoodi pidada Suurkohtu ees pika ja prohvetliku kõne, sarnases stiilis nagu loeme VT prohvetiraamatuid või psalmidest, ja esitada seejärel Jumala süüdistus ülekohtuste juudi ülikute vastu.

Nagu kuulsime, mõisteti Stefanos surma ja viidi otsus ka täide. Prohvet Jeremija elus juhtus selliseid surmamõistmisi tema suhtes tihti, kuid neil polnud määratud teoks saada. Ja seetõttu ongi raskem öelda, kumb kannatas rohkem: kas Stefanos, kes hukkus pärast evangeeliumi kuulutamist märtrina, või Jeremija, kes pidi vaenamise all elama terve pika elu.

Ka ei tea me apostel Pauluse kannatuste suurust, kes, ehkki ta pääses oma misjonireiside ajal alati surmasuust, pidi evangeeliumikuulutaja ohtlikku tööd tegema aastaid ja väga suurel maa-alal, terves Rooma riigis.

Pole midagi parata, selline on prohvetite ja apostlite saatus. Jeesus ütleb Mt 10:24j: „Ei ole jünger üle õpetajast ega teenija üle oma isandast. Jüngerile olgu küllalt, et tema saab selliseks nagu ta õpetaja ja teenija nagu ta isand.“ Jeesuski kannatas oma elus ja tema elu lõppes ristisurmaga. Miks peaksid tema järgijad arvestama hõlpsa eluga?

Kuid Jeesus tõusis ühtlasi surnuist ja läks taeva. Sellega võivad arvestada ka Jeesuse järgijad.

Apostel Paulus kirjutab 2Kr 12:9: „Nii ma siis kiitlen meelsamini oma nõtrusest, et Kristuse vägi laskuks elama minu peale.“

Jumala tahte kuulutaja elu pole kunagi elatud mõttetult, sest ta on teinud seda, milleks Jumal on ta läkitanud. Ja nii elamine on suur õnnistus!

Aamen.